

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

**ХІІІ Всеукраїнська
науково-практична конференція**

**ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА
В УКРАЇНІ:
СВІТОВІ ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ**

Суми, 11-12 травня 2017 р.

1. Близнюк Л. М. Односкладні речення із семантичним суб'єктом (на матеріалі поетичних текстів 50-х–60-х рр. ХХ ст.) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Леся Миколаївна Близнюк; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2007. – 192 с.
2. Грищенко А. П. Односкладне речення / А. П. Грищенко // Українська мова: Енциклопедія / Редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія», 2004. – С. 495.
3. Жуковская Г. А. Генитивные конструкции в современном русском языке : автореф. дис. ... канд. филол. Наук : 10.02.01 / Г. А. Жуковская; ЛГУ им. А.С.Пушкина. – Великий Новгород, 2005. – 26 с.
4. Лекант П. А. Синтаксис простого предложения в современном русском языке / П. А. Лекант. – 2-е изд. – М., 1986. – 175 с.
5. Рабанюк Л. С. Генитивні речення в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Любов Степанівна Рабанюк ; Прикарпатський державний університет імені В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 1998. – 23 с.

СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Олександра Андросова,

студентка 2 курсу СумДУ, П-51а

Тетяна Базурина,

студентка 2 курсу СумДУ, П-51а

Робота присвячена дослідженню стану сучасної української мови та врегулюванню її статусу. Подані результати моніторингу, що проводився в соціальних мережах щодо популярності української мови у різних регіонах України та способів її поширення.

Ключові слова: *українська мова, проект закону про державну мову, мовна проблема.*

THE MODERN CONDITION OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Oleksandra Androsova,

2nd year student, L-51a, Sumy State University

Tetyana Bazuryna,

2nd year student, L-51a, Sumy State University

This work is devoted to the investigation of modern Ukrainian language and to the settlement of its status. here you can see the results of monitoring of responses, which was conducted in social networks about how popular is the Ukrainian language in different regions of our country and how we can circulate this language between ukrainian people.

Keywords: *the Ukrainian language, the draft of law about the national language he linguistic problem.*

Україна зараз знаходиться на переломному моменті своєї історії, коли із невеликої, слабкої держави, яка весь час перебувала під впливом своїх сусідів, створюється могутня європейська країна, котра самостійно здійснює свою внутрішню та зовнішню політику.

28 жовтня 1989 року було прийнято закон, відповідно до якого українська мова нарешті здобула офіційне визнання. Отже, ще до проголошення незалежності України було

ухвалено державний статус української мови. Підґрунтям цього рішення стали досягнення національно-демократичного руху, в якому активну участь брала українська інтелігенція. Стаття 10 Основного Закону України (прийнятий 28 червня 1996 року) визначає, що державною мовою в Україні є українська, проте мовна проблема продовжує існувати. У сучасному українському суспільстві існують питання стосовно використання, вивчення рідної мови.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що незважаючи на двадцятишестирічний термін незалежності нашої країни невирішеною залишається проблема становлення української державності, побудови громадянського суспільства. Український народ, у тому числі представники органів державної влади (їх обов'язком є володіння державною мовою), не усвідомлюють важливості рідної мови, її державотворчої функцію.

Метою нашої роботи є обґрунтування необхідності врегулювання статусу державної мови, дослідження проблеми використання української мови, а також визначення шляхів їх вирішення.

Упродовж всієї історії нашої держави українську мову часто забороняли, закривали українські школи, бібліотеки, театри. Так, було близько 16 царських заборон української мови, а радянська влада майже повністю викоринила нашу мову з життя українців [1].

Сьогодні сусіди здійснюють чималий вплив на розвиток нашої держави, в тому числі й на утвердження та розвиток української мови. Як наслідок, частина населення не знає своєї рідної мови, не використовує її у спілкуванні і загалом не бачить потреби в ній. Хоча українська мова – це основа української самосвідомості, яка необхідна народу для створення державності, для незалежності, для культурного та економічного розвитку країни.

Мовознавець Ольга Федик у своїй монографії «Мова як духовний адекват світу (дійсності)» зазначає, що мова – найважливіший національний ідентифікатор, завдяки якому кожна нація вирізняється з-поміж інших, усвідомлюючи себе самодостатнім та самочинним суб'єктом історії [2, с. 52]. Із цим важко не погодитись. Мова – це найкращий, найнадійніший визначник свідомості, тому будь-які процеси щодо впровадження процесів зміни та формування нового світоглядного суспільства будується за допомогою поширення конкретної мови. Таким чином, відбувається втрата національної належності, а надалі – держави.

Нерідко ми чуємо формулювання, що мова – це нація, а нація – це держава, тому без мови не буде і держави. На жаль, у нашій країні проблема української мови є актуальною і для представників державної влади. Деякі з них не тільки не залучаються до вирішення питань щодо державної мови, а й не усвідомлюють всієї важливості цієї проблеми. Внаслідок того, що українська мова майже не використовується на державному рівні, вона і не знаходить підтримки серед народу загалом.

Відтак, проблема мовної політики в Україні потребує свого вирішення. У першу чергу це пояснюється тим, що 19 січня у Верховній Раді України був зареєстрований проект № 5670 Закону про державну мову, яким пропонується значно розширити та закріпити використання української мови як державної в органах державної влади, ЗМІ, виробництві та розповсюдженні фільмів й серіалів, а також у сфері реклами і книговиданні [3].

Сьогодні мовна проблема активно висвітлюється у ЗМІ. Багато публіцистів, науковців та експертів піднімають проблему використання української мови в газетах, журналах, телепередачах тощо. Як приклад, статті в газеті «Урядовий кур'єр» [4]. Також обговорення визначеного питання є на офіційному сайті газети «Народна правда», в якому беруть участь і пересічні громадяни. Варто зазначити, що у мережі Інтернет створено сайт «Портал мовної політики». На ньому публікують різноманітні статті, що стосуються мовного питання, відбуваються активні обговорення, ведуться блоги з цієї проблеми.

Проект Закону про державну мову є міцним фундаментом для вирішення мовної проблеми в Україні, оскільки на теренах держави існують мовні загрози з боку не тільки російської, а й інших мов. Ось чому законопроект передбачає захист державної мови та

встановлення її прав на подальше існування. Завдання його полягає в тому, щоб впровадити механізм, збереження української мови як державної та врегулювати її розвиток шляхом створення об'єктивних умов, вжиття заходів задля сприяння, використання та популяризації мови.

У суспільстві існує дискусія щодо прийняття Закону «Про державну мову». Частина населення вважає, що цей законопроект є нав'язуванням владою своєї волі і тому вони вважають, що їх право обмежуються, це вже суперечить реалізації свобод людини та громадянина. Однак, слід звернути увагу на те, що стаття 4 проекту наголошує на тому, що дія закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів [3]. Таким чином, для пересічного громадянина закон не введе жодних додаткових обмежень (окрім обов'язку володіти державною мовою). У цьому випадку метою впровадження законопроекту виступає зміна мовної ситуації нашої держави в майбутньому та створення таким чином фундаменту державної незалежності і соборності України, зміцнення територіальної цілісності держави, оскільки мова – це інструмент єдності українського суспільства, засіб комунікації.

Дехто вважає, що прийняття Закону «Про державну мову» є порушенням прав національних меншин в Україні, а саме: право на вільний розвиток, на використання рідних мов. Слід чітко розуміти, законопроект не виступає проти окремих груп населення, що мають власну мову, і не забороняє використання інших мов. Він лише утверджує статус української мови як державної, наголошуючи на необхідності використання її, розвитку та захисту. Ми, український народ, який прагне створення щасливої європейської держави, а тому повинен усвідомити важливість державної мови саме як державного інституту та елемента конституційного ладу.

Дослідження ситуації щодо використання української мови населенням було здійснено за допомогою соціальних мереж. Цільова аудиторія – постійні жителі України. Всього в опитуванні брало участь 78 осіб, 65,4% складають жінки та 34,6% – чоловіки. Вікова категорія респондентів складає 18–25 років (84,6%), 26–35 років (10,3%), 36–45(2,6%), 46–55 (1,3%), 56+ (1,3%). Дані були зібрані з 11 областей України: Дніпропетровська (7,7 %), Донецька (1,3%), Житомирська (1,3%), Запорізька (1,3%), Київська (3,8%), Луганська (6,4%), Полтавська (3,8%), Сумська (65,4%), Харківська (1,3%), Черкаська (1,3%) та Чернігівська (6,4%). Розглядалось питання стосовно того, якою мовою люди спілкуються в повсякденному житті, де лише 7,7% використовують українську. Щодо регулярності використання мови, то лише 6,4% населення взагалі не розмовляють українською. На питання «чи вільно Ви володієте українською мовою?» 65,4% дали відповідь «так». Рівно 50% опитуваних дивиться ТБ, читають книжки, слухають музику та т.п. українською. Всі респонденти були громадянами України, 88,5% з них вважають своїм обов'язком володіти державною мовою.

Для захисту та популяризації української мови необхідно активізувати населення використання рідної мови в українському суспільстві. Вирішенню проблеми мовного питання в Україні, на нашу думку, сприятиме наступне:

- прийняття проекту Закону Про державну мову;
- встановлення штрафів за порушення вищенаведеного Закону;
- організація регулярних науково-популярних радіо- і телепередач та публікацій про українську мову в засобах масової інформації;
- створення умов для популяризації та використання мови засобами сучасного мистецтва (театр, кіно, народна творчість);
- забезпечення роботи безкоштовних курсів, тренінгів, майстер-класів, гуртків з вивчення української мови як в містах, так і в селищах та селах.
- зниження вартості україномовної друкованої продукції;
- використання української мови в мережі Інтернет;

- регулярне проведення цікавих масових заходів, які б підкреслювали красу рідної мови (літературні години, флешмоби, вистави, конкурси з мовознавства, мовні ігри тощо)
- розмовляти української та не переходити на інші мови.

Олександр Пономарів наголошує: «Для того, щоб по всій Україні відродити українську мову, нам треба агресивно її захищати. Не боюся цього слова, бо з нас її вибивали століттями агресивно. А ми тепер чогось боїмося, щоб нам чимось не дорікнули» [5]. Від себе також хочемо додати, що можливо все, неможливе потребує більше часу!

Все залежить від кожного індивіда. Для досягнення нашої спільної мети (захист української мови) необхідно подолати байдужість, адже у світі нам може підкоритись все!

Список літератури

1. Фаріон І. Мова як духовно-національний феномен / І. Фаріон // Урок української – 2003. – № 5/6. – С. 51–53.
2. Федик О. С. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів : Місіонер, 2000. – 300 с.
3. Проект Закону «Про державну мову» №5670 від 19.01.2017 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60953
4. Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukurier.gov.ua/uk/>
5. Пономарів О. Олександр Пономарів: щоб по всій Україні відродити українську мову, нам треба агресивно її захищати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gapon.hol.es/maidan-molodykh/na-storozhi-slova>